

Lomme, til at fravige det, som de finde er rigtigt.

Scavenius: Da jeg havde Ordet om denne Sag ved anden Behandling, antog jeg, at jeg kunde indskrænke mig dertil. Men efter enkelte Ytringer, som ere fremkomne i Dag, finder jeg det dog rigtigst at udtale mig med et Par Ord og særlig lige over for, hvad den ærede sidste Taler fremkom med. Jeg hører nemlig til dem, som mene, at det vil være rigtigst at stemme for dette Lovforslags Overgang til Landstinget, idet jeg ikke kan se rettere, end at Princippet i det er forsvarligt. Min Begrundelse deraf falder ganske vist ikke ganske sammen med den af det ærede Medlem for Stubbekøbing (N. J. Larsen) fremsatte, hvis Foredrag jeg ellers hørte med stor Interesse, og i hvis Konklusion jeg jo er enig, i det væsentlige i alt Fald. Jeg mener for mit Vedkommende, at Tienden fra først af er en Skat, og selv om den paa Grund af Statens egne Foranstaltninger, og det ganske sikkert ufornuftige Foranstaltninger, i sin Tid for en meget væsentlig Del er gaaet over i privat Eje, har dette dog ikke kunnet bringe den til at blive en privatretlig Grundbyrde, den maa vedblivende være en offentligretlig Grundbyrde, og heri finder jeg Berettigelsen til fra Statens Side at gribe ind og fordre Tienden afløst ad Tvangsvejen. Jeg mener nemlig ikke, at man i dette Tilfælde kan anvende Grundlovens Ejendomsparagraf. Jeg ser ikke, at man i den Bestyrelse, som jeg opfatter Fordringen „Almenvællets Krav“, kan gøre dette gældende i dette Tilfælde. Imidlertid er dette jo et rent teoretisk Spørgsmaal, og jeg skal saamænd ikke skændes længe med det ærede Medlem for Stubbekøbing om den Sag. Jeg fremhævede det i mit forrige Foredrag for at lægge tydeligt og klart frem den Forskel, som der efter min Formening er paa en Afløsning ved Tvang af en offentligretlig Byrde, som Tienden er, og saa, hvis man kunde tænke sig at gaa til en Afløsning af anden Jordskyld eller Arvefæsterettigheder, som ere rent privatretlige Byrder. Denne ene Side af Sagen, at Staten maa have Ret til ved Tvang at afløse Tienden, tror jeg ikke, man med nogen Grund vil kunne — jeg vil ikke sige modsige, men modbevise. Den anden Side af Forslaget, at Staten skal træde hjælpende til, maa jeg, saaledes som jeg ser paa Sagen, begrunde deri, at der i ældre Tider, selv om det er halvfjerdehundrede Aar siden eller mere, er begaaet en Uret,

idet Tienden, som fra først af hvilede paa enhver Ejendom her i Landet, blev indskrænket til kun at hvile paa Bondeejendom, medens Adelen Ejendomme bleve fri. Det var en Foranstaltning, som Staten gennemførte, men derfor bliver det i Virkeligheden ikke mindre en Uret lige over for dem, som vedblivende betale Tienden, fremfor dem, som ere blevne fri for den. Naar der nu er Tale om dens Afløsning, er det sikkert nok, at de, som ved Statens egen Foranstaltning have faaet den i deres private Eje, have Ret til fuldstændig Erstatning, det vilde være en Uret, hvis man ikke gav dem fuldstændig Erstatning, og naar dette, at man vil tilbyde dem fuldstændig Erstatning, erklæres for at være at „smøre dem om Munden“ eller give dem, hvad der ikke tilkommer dem, maa jeg aldeles bestemt benægte det. Dette, at man tilbyder dem, som nu ere i Besiddelse af Tienden som Tiendenydere, Tiendetagere, fuldstændig Erstatning, er ikke mere, end hvad de rettelig kunne fordre; de maa finde sig i, at Tienden tages fra dem, da det er en offentligretlig Byrde, men de kunne fordre, at der gives dem fuldstændig Erstatning. Men for nu altsaa at gøre den Uret god igen, som er begaaet i gamle Dage, og som jo, som det synes, føles endnu blandt den Stands Medlemmer, som det den Gang gik udover, og som endnu bære Tienden, er der altsaa ingen anden Vej at gaa end at henvende sig til Statskassen og anmode den om et klækkeligt Tilskud. Jeg har Tvivl om, hvorvidt det vil være muligt for Statskassen at gaa saa vidt, som det foreliggende Forslag gaar; det er en Sag for sig, det er et økonomisk, et finansielt Spørgsmaal, som vil være at overveje under Sagens videre Gang. Men at det i og for sig vil være rigtigst, at Staten ikke blot træder hjælpende til ved at bære Omkostningerne ved Afløsningen etc. etc., men træder virkelig hjælpende til ved at yde et klækkeligt Tilskud, det tror jeg er rimeligt og naturligt, og det tror jeg fuldtud kan forsvares principmæssigt; hvorvidt man kan gaa, er et finansielt Spørgsmaal, der som sagt maa overlades til nærmere Overvejelse mellem Rigsdagen og Regeringen, for saa vidt Regeringen overhovedet vil gaa ind paa Tanken. Jeg fremhævede endnu en Side af Sagen ved anden Behandling, og jeg skal nu ogsaa med et Par Ord komme tilbage til den, det er Forholdet til Kirken, særlig hvad Kirketienden angaar. At Kirkerne nu — eller i alt Fald Kirketienden — ere gaaede over i privat Eje